

authentiek beeld omdat de huidige browsers niet in staat zijn oude pagina's in hun originele staat te tonen. En daar is nu juist een museum voor nodig. Om een moment in de tijd te conserveren en te ontsluiten voor het nageslacht. Dat laatste vereist het onder controle hebben van de omstandigheden en dat is op internet eveneens erg lastig. De enorme verscheidenheid aan apparatuur en software bijvoorbeeld maakt het bijna onmogelijk precies te bepalen hoe een bezoeker de webpagina op zijn scherm krijgt.

Ondanks al die gebrekkigheid staat buiten kijf dat het virtuele museum toekomst heeft. Of liever gezegd: moet hebben. Er zijn twee sites in Nederland die daar een beeld van geven. De eerste is de met een Webby-award, de Oscar voor internet, gelauwerde nobodyhere.com van kunstenaar Jogchem Niemandsverdriet, de tweede het Hotel-project van Han Hoogerbrugge, te bereiken via hoogerbrugge.com. Beide tonen dat het mogelijk is digitale kunst een eigen, afgebakende omgeving te geven. Ze laten tegelijk zien dat dergelijke kunst een eigen museum verdient. Want het grootste probleem is dat geen enkel bestaand museum vooralsnog iets met deze kunst kan. Daarom zal er op den duur een virtueel museum ontstaan. Niet omdat de luie stoel van de thuisblijvende bezoeker zo lekker zit, maar omdat de kunst of de collectie het afdwingt.

Francisco van Jole is internetjournalist, ondermeer bij **de Volkskrant**

Pam Emmerik

Column

Het droommuseum van...

Tranen en modder en bloed

De legitieme vraag naar het ideale museum beantwoord ik op voorhand met een citaat van een Zuid-Amerikaanse dichter: 'Het leven is dik, vet, dodelijk, gluisperig'.

Uit mijn plakboek: een man heeft zichzelf doodgestoken tijdens een demonstratie. Hij handelde uit protest tegen het beleid van de Wereldhandelsorganisatie. Omstanders zagen hem een hek beklimmen, een spandoek met 'WTO vermoordt boeren' ontrollen en zich met een mes in zijn borstkas steken. De man, een Zuid-Koreaan, is uiteindelijk in het ziekenhuis gestorven. 'Het was een offer', zei een van zijn vrienden. En ik zeg na: wij dobberen op vuile tijden. Oog om oog, tand om tand, traan na traan werkt onze wereld mensen de vernieling in – en in die wereld moet ik mijn ideale museum gaan neerzetten? Mijn beeldzoete toekomst-droom, hij valt me zwaar.

Het ideale museum (voor moderne kunst), hoe zou dat eruit moeten zien? Ik zeg u eerlijk: ik verlang enorm naar een plek waar kennis en concentratie en historisch besef gecelebreerd worden, in plaats van geminacht. Een plek waar je uitgeputte geest een toevluchtsoord kan vinden.

Maar als ik ervoor kies me te verschansen tegen de wereld, kies voor een toevluchtsoord waar je de dood en het vet en de gluis van het leven eventjes van je kunt laten afdruipen, moet ik dan zeven slotgrachten rond mijn museum laten graven, om alle herrie en ellende te weren? Moet ik een hoge muur laten optrekken, versterkt met wachttorens bemand door koudbloedige scherpschutters om het gehos en

gehoer, de piepende remmen, snerpende ring-tones, favoriete domheid en hondenstrontige lelijkheid buiten de deur te houden? Moet ik een fijn mijnenveldje rondom laten aanleggen? En dan onze nog fijnere grrristenminister-president de opening laten verrichten op dat explosieve gazonnetje en dat achteraf, als de ledematen bijeengeveegd en genummerd zijn, een performance met volmaakte publieksparticipatie noemen?

'Het was een offer', zal een van zijn vrienden zeggen.

Maar ik sla op hol. Fantasie is soms net een wild paard dat het CDA verafschuwt.

Terug naar het ideale museum: als leed me dusdanig beroert, kan ik dan niet veel beter besluiten de deuren van mijn museum wagenwijd open te zetten, de slotgracht te dempen, de scherpschutters zachtjes te beëindigen en een dringende invitatie sturen aan de bond van Zuid-Koreaanse boeren: jongens, komen jullie jezelf toch alsjeblieft bij ons doodmaken, wij hebben de budgetten en de connecties ervoor en ook heel scherpe messen, om er zo, met hun bloedbadend protest, voor te zorgen dat mijn museum **real time** verbonden raakt met de werkelijkheid?

De vraag is wat uiteindelijk een grotere egotrip is: je van de wereld afsluiten of hem meedogenloos tonen.

Natuurlijk zou ik hier een opsomming kunnen

geven van de eisen waar een ideaal museum in mijn ogen aan zou moeten voldoen. Het probleem is alleen dat ik me dan net een verwend kind voel met een veel te lang verlanglijstje – en toevallig heb ik juist een afschuw van mensen met te lange verlanglijstjes, ik beschouw te lange verlanglijstjes als een heel erge welvaartskwaal (visualiseert u hier even Herman Heinsbroek bij).

Wat ik zeggen wil is: alleen in een ideale wereld past een ideaal museum, zonder die ideale wereld is het ideale museum niet meer dan een hersenspook. En het lastige is dat om een ideale wereld te bereiken je iedereen die in de weg staat van dat ideaal zult moeten uitmoorden; en dat is een hoop gedoe, zelfs als je er hulp bij krijgt.

De vragen die ik me over het ideale museum stel, of je je van de wereld zou moeten afsluiten of het grote bloedvergieten moet binnenlaten, zijn dezelfde vragen die je je als kunstenaar stelt (vooral 's nachts in bed, als je niet kunt slapen).

Het is misschien onfatsoenlijk om het te zeggen, maar het zijn vragen die je in het nachtelijke duister – dat projectiescherm waarop alle ellende reusachtig uitgegroot wordt – oprecht wanhopig kunnen maken. Vragen naar de betekenis, de waarde (nog niet eens toegespitst op nut) van de kunst die je maakt. Natuurlijk zijn er zat filosofen en dichters die je kunt aanhalen om je werk legitimatie te verschaffen, en God en ik weten dat kunstenaars dolgraag uit die ruif grazen en dat is ook helemaal niet erg, kwakje Nietzsche hier, klodder Szymborska daar, maar voldoet het uiteindelijk? Is het ooit genoeg om vrede mee te hebben?

Pppeace of mind? Kun je ooit zeggen: ik deed en zag dat het goed was. Retegoed!

Nou, nee. Jammer genoeg niet.

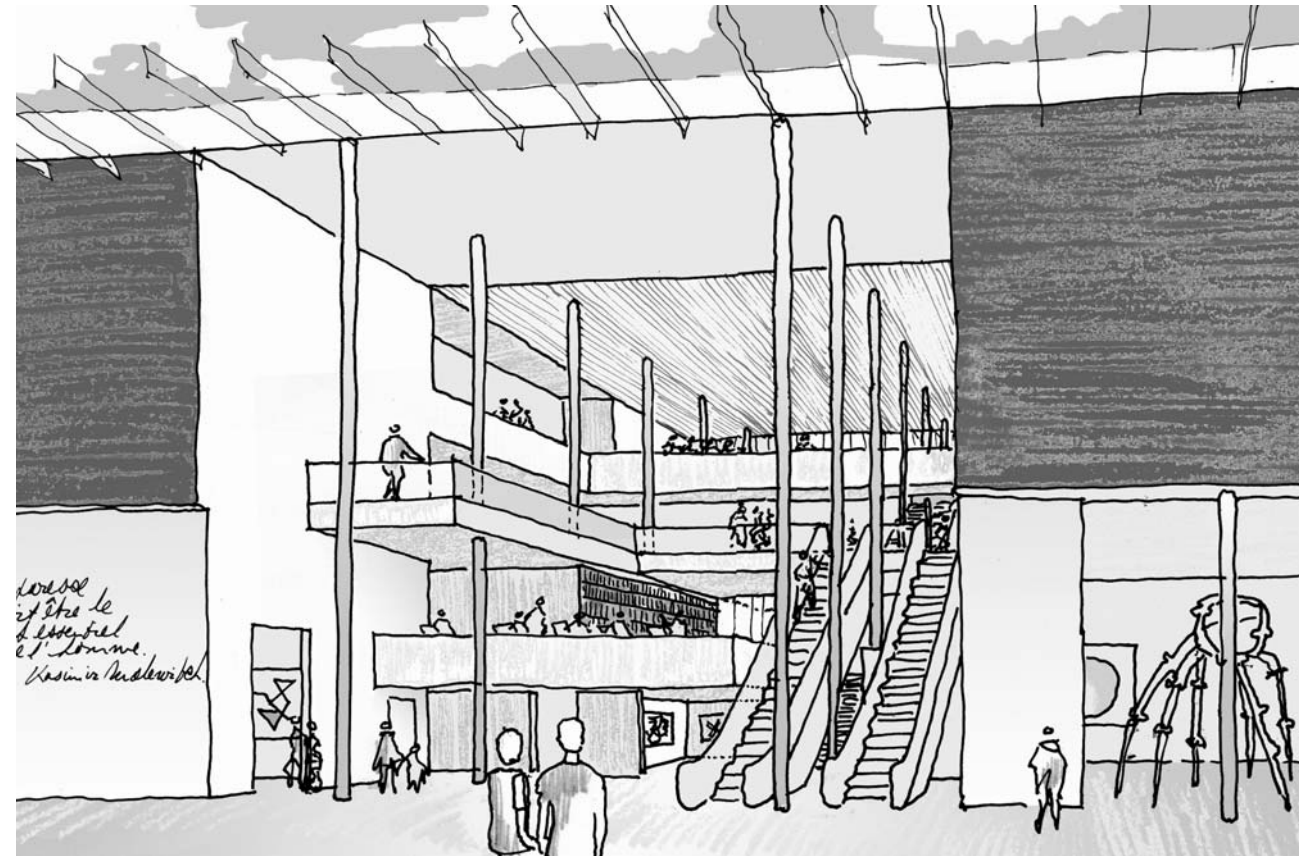
Kunst is en blijft onvolmaakt. Nauwkeuriger gezegd: een kunstwerk is de vervolmaking tot het onvolmaakte. Een eeuwig herbeginnen dat even eeuwig gedoemd is te mislukken, meer eer valt er niet te behalen voor een kunstenaar.

Hij/zij is als een blind paard in een tredmolen, slechts in gedachten een Pegasus. Volmaaktheid bestaat trouwens helemaal niet in kunst; geloof de slijmballen niet die dat beweren. Het is het patina van de tijd dat een kunstwerk de glans/schijn van een meesterwerk verleent. De vettige neerslag van de walm van adoratie. Wijze raad van T.S. Eliot: **'For us there is only the trying. The rest is not our business.'** Niet onze zaak. Niet onze zaak?

Wij leven in een wereld waarin heel verheven en banale, gelukkige zaken voortdurend in elkaar grijpen. En ik ben ervan overtuigd dat kunst een manier kan zijn om daarvan een balans op te maken. Maar hoe zou dat dan moeten gebeuren? De dichter Pieter Boskma omschrijft in een interview in **NRC Handelsblad** fraai hoe hij het ziet: 'Ik wil niet dichten over het wit op de pagina, niet karig zijn, gesloten, weinig emotioneel, academisch, geconstrueerd. Ik wil lyriek uit het volle hart, het moet stromen, over het leven zelf gaan, het grootse niet schuwen, een flinke beeldkracht hebben, niet bang zijn voor een woord te veel, erotisch, met engagement, zich uitspreken over de samenleving, de wereld, de kunst.'

Natuurlijk is dit een persoonlijk credo van Boskma, dat niet hoeft te gelden voor de gehele dichtkunst, gehele kunst. Daar moet toch ook ruimte zijn voor gelokenheid, voor academie en constructie en beroepsnavelstaren. Maar niet te veel, want we leven tenslotte in een vlietende wereld. Een wereld waarin alles stroomt en uit het zicht verdwijnt en het bloed van wanhopige mensen niet gestelpt kan worden. Waarin kunst ook niet gestelpt mag worden. Laat maar stromen, de rivieren van tranen en modder en bloed en kunst en wij angstvallig in een wankel sloepje daar middenin. Laat maar stromen en laat ons bijna-verdrinken maar aan iedereen zien. In een krant, een film, een boek of in een museum.

Pam Emmerik is schrijver en beeldend kunstenaar

Ontwerp Stedelijk Museum Henket

Dooie poppen met jurken

Dilemma's rond een Nederlands modemuseum

Tentoonstellingen over mode trekken tienduizenden toeschouwers. Voor een Nederlands modemuseum zou dus zeker een markt zijn. Maar hoe zou zo'n museum eruit moeten zien, en waar moet het staan? De meningen zijn verdeeld.

Een tentoonstelling over de Tunesische modeontwerper Azzedine Alaïa trok in de tweede helft van de jaren negentig in het Groninger Museum ruim zeventigduizend bezoekers. Grote tentoonstellingen over hedendaagse mode in Nederlandse musea waren destijds nogal nieuw, maar het nieuwsgierige publiek toonde duidelijk belangstelling. En nog steeds. Aan het begin van 2001 kwamen op de tentoonstelling over Viktor & Rolf in datzelfde museum weer zeventigduizend bezoekers af, en in 2003 trok de grote modetentoonstelling **Woman** in het Utrechtse Centraal Museum meer dan vijfenveertigduizend belangstellenden. En bij de opening – in juni van dit jaar – van de tentoonstelling **MODE 5ODE** in het Arnhemse Museum voor Moderne Kunst pasten de vele honderden bezoekers niet met z'n allen tegelijk in het museum.

Het is een uitgehongerd publiek, want in het hele land valt er hooguit één grote modetentoonstelling per jaar te bezoeken. Zoveel interesse en zo weinig aanbod. Het is maar een van de vele paradoxale zaken die de mode in Nederland kenmerkt.

Zo is het merkwaardig dat Nederland wel negen modeopleidingen heeft, waarvan jaarlijks vele getalenteerde studenten afstuderen, maar dat Nederlandse mode toch zo goed als nergens te koop is, en nagenoeg onbekend. Men vraagt zich af hoe het met al dat talent verder moet.

Slechts twee Nederlandse ontwerpersnamen hebben grote internationale bekendheid: Alexander van Slobbe en het vermaarde duo Viktor & Rolf. Aangezien mode een internationaal fenomeen is, is dat van al die opleidingen een schrikbarend laag aantal.

Al jarenlang wordt in Nederland gediscussieerd over de wenselijkheid van een modemuseum. Deze discussie wordt vertroebeld doordat men met een dergelijk museum één zaligmakende oplossing denkt te vinden, zonder duidelijk aan te geven voor welke veelheid aan uiteenlopende problemen die oplossing zou moeten werken.

Beter is het dan ook om eerst op zoek te gaan naar het antwoord op de volgende vragen: wat zien de verschillende spelers in de Nederlandse modesector op dit moment voor problemen of gemiste kansen? Wat voor oplossingen zijn daarvoor

Nederland heeft negen modeopleidingen, maar Nederlandse mode is zo goed als nergens te koop en nagenoeg onbekend

Ontwerp Stedelijk Museum Claus Kaan